

MENTOROINTITARINAT

Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella -hanke, Pilotti 2

Hankkeen kuvaus

Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella -hanke kehittää maahanmuuttajien integroitumisen keinoja koulutuksessa. Tämä toteutetaan valmentamalla toisen asteen opiskelijoista mentoreita maahanmuuttajille. Samalla edistetään kantaväestön monikulttuurisuustiedon ja -taitojen karttumista ja kahdensuuntaista integraatiota.

Osatoteuttajia ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän palvelualan opisto sekä Karstulan Evankelinen Opisto. Lisäarvoa saadaan kansainvälisestä yhteistyöstä (Belgian, Saksan ja Ruotsin kanssa) tutkimuksen, kokemuksen, koulutuksen sekä erilaisten mentorointimallien kokeilujen muodossa eri maista. Hankkeen toimenpiteenä luodaan ja pilotoidaan kolmesti maahanmuuttajien mentorointimalli sekä mentoreiksi haluaville valmennusmalli. Mallit jäävät osaksi kumppaneiden toimintaa. Niitä levitetään yhdessä kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Mentorointitarinat

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradiassa järjestettiin syksyllä 2018 koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaopiskelijoille, lähihoitajaopiskelijoille ja nuoriso- ja yhteisöohjaajaopiskelijoille erilainen tapa saada osaamista ohjaamisesta ja monikulttuurisuudesta. He toimivat maahanmuuttajaopiskelijoiden mentoreina osana Maahanmuuttajan mentorointi toisella asteella -hankkeen toimintamallia. Malliin sisältyi kaksipäiväinen valmennus mentoroinnista ja monikulttuurisuudesta sekä itse mentorointiprosessi, joka päättyi joulukuussa 2018. Toimintaan osallistui sekä mentoreita että mentoroitavia myös Jyväskylän palvelualan opistosta sekä Karstulan Evankelisessa Opistosta. Tässä viikosessa on heidän tarinoitaan mentoroinnista.

Lisätietoja:

projektityöntekijä Ulla Koukkari-Anttonen
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
puh. 040 341 6243, s-posti etunimi.sukunimi@gradia.fi

Mentoreiden tarinat

JONIN MENTORITARINA

36-vuotias Joni on ammatinvaihtaja. Hänellä on taustallaan työ rakennusmiehenä ja hitsaajana, mutta nyt hän on vaihtanut hieman toisenlaiselle alalle. Hän opiskelee Gradia Jämsässä kasvatus- ja ohjausalalla nuoriso- ja yhteisöohjaajaksi. Alan opiskelu ei ole jäämässä tähän, sillä suunnitelmissa on tehdä Humanistisessa ammattikorkeakoulussa vielä yhteisöpedagogin tutkinto myöhemmin. Parhaillaan Joni on työssäoppimassa ja vapaaehtoisena nuortentalolla, jossa on paljon maahanmuuttajia asiakkaina.

Jonilla oli hieman kokemusta maahanmuuttajataustaisten ohjaamisesta ennen mentoroinnin aloittamista. Hän on vetänyt jalkapalloryhmää noin vuoden, ja mukana on ollut myös maahanmuuttajia. Silti hänelle oli itsestään selvää lähteä mukaan mentorointiin. *”Työelämässä tarvitaan yhä enemmän monikulttuurisuustietoja ja -taitoja. Uskon, että tulevissa työtehtävissäni tarvitsen tällaista kokemusta. Tämä on siis osa oman ammatillisen osaamisen kehittämistä”*, Joni kertoo. Erityisiä odotuksia hän ei osannut toiminnalle asettaa. Työssäoppimispaikassa häntä kannustettiin mukaan.

Varsinainen mentorointi alkoi tapaamisella, jossa Jonin oli tarkoitus kohdata mentoroitavansa ensimmäistä kertaa. Hän oli kuitenkin poissa tapaamisesta, ja Joni otti itse yhteyttä häneen myöhemmin. Se vähän jännitti. Kontaktin ottaminen sujui hyvin ja nopeasti he alkoivat jutella monista asioista. Pientä kielimuuria toki välillä oli eikä mentoroitava aina sanonut, jos ei ollut ymmärtänyt. Tilanteista kuitenkin selvitettiin.

Ennen mentoroinnin alkamista mentorit valmennettiin tehtävänsä. Valmennuksen asiat ja aiheet olivat tärkeitä, mutta asiaa tuli melko paljon lyhyessä ajassa. Koko syksyn kestäneen mentorointiprosessin Joni arvioi mukavaksi. *”Tällainen avaa silmiä ja laittaa miettimään asioita. Ennakkoluulot ja stereotypiat ovat karisseet. Ilman tällaista kontaktia muualta tulleeseen on vaikea kuvitella, miten erilaisista oloista ihmiset voivat olla kotoisin. Taustalla ei ole koulua, vaan on menty suoraan töihin eikä ole ollut aikaa olla lapsi”*, Joni sanoo.

Sen suurempia vaikeuksia mentorointiin ei Jonin osalta liittynyt. Tukea ja apua oli saatavilla mentorin työhön, ja kerran Joni kysyi apua vastuukouluttajaltaan. Aikaa toiminta ei hirvittävästi paljon vaatinut, sillä Joni pystyi yhdistämään toiminnan työssäoppimiseensa. Hän arvioi, että käytti aikaa noin 1-2 tuntia viikossa. Kasvatus- ja ohjausalalle maahanmuuttajan mentorointi sopi *”kuin nyrkki silmään”*. Joni on sitä mieltä, että tällaisten asioiden tulisi ilman muuta olla mukana kasvatus- ja ohjausalan lisäksi myös sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa, koska monikulttuurisuus on tulevaisuutta työelämässä.

Jonin mentoroitava oli nuori poika, joka halusi esimerkiksi keskustella mentorinsa kanssa valitsemastaan opiskelualasta. Joni koki, että hän pystyi tarjoamaan mentoroitavalleen neuvoja ja vastauksia sekä omia elämäkokemuksiaan. Itse hän sai ymmärrystä eri taustoista tuleviin. Konkreettisesti hän huomasi myös sen, miten hyvin asiat meillä Suomessa ovatkaan.

Tulevia mentoreita hän haluaa kannustaa lähtemään rohkeasti mukaan. Homma ei ole vaativa ja siitä saa varmasti vastinetta käyttämälleen alalle. Vastine on ammatillinen kehittyminen, mikä on tärkein vastaus kysymykseen, miksi mentoriksi kannattaa alkaa.

VALENTINAN MENTORITARINA

Karstulan Evankelisen Opiston opiskelijat osallistuivat mentorointiin jo toisen kerran, mutta nyt he voivat halutessaan alkaa myös mentoreiksi. Itsekin maahanmuuttaja, 34-vuotias Valentina, opiskelee koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaksi. Hänellä on omaa kokemusta maahanmuutosta, mutta hän on ollut tekemisissä myös muiden maahanmuuttajien kanssa. Sen sijaan mentorointikoulutusta tai -kokemusta hänellä ei ennen tätä hanketta ollut.

Mukaan mentorointiin hän lähti, koska halusi auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan Suomen kulttuuriin ilman turhaa stressiä. Hän halusi tutustua uusiin ihmisiin ja heidän kulttuuriinsa sekä saada uusia ystäviä. Samalla hän ajatteli saavansa vertaistukea itse. Hän voisi jakaa omia hyviä ja huonoja kokemuksiaan, joita hänellä on ollut Suomessa asuessaan.

Hän odotti mentoroinnilta mukavaa yhteistyötä ja pelkäsi hieman kielimuuria, koska hänen oma englannin kielen taitonsa on heikko. Toisaalta tavoitteena oli käyttää suomea, mitä Valentina mentoroitavien kanssa tekikin. *”Minun mielestäni se oli hyvä, että mentoroitavat joutuvat käyttämään päätään ja muistelemaan sanoja, kun heidän oli pakko puhua kanssani suomea. Tällä tavalla kielen kehitys tapahtuu nopeammin. Opin myös itse aikamani suomea samalla tavalla!”* Valentina kertoo.

Mentorivalmennuksessa Valentina oppi, mitkä ovat mentorin tehtävät ja mitä apukeinoja voi käyttää maahanmuuttajien kanssa. Se antoi hänelle myös ymmärrystä monikulttuurisuuteen ja keinoja kohtaamiseen. Mentorointi käynnistyi nopeasti ja ongelmitta. Yhteistyö kahden mentoroitavan kanssa pelasi hyvin ja heillä oli kivaa yhdessä. Yksi syy tähän voi olla Valentina oma avoin, positiivinen ja puhelias luonne. Hänen mielestään tällainen prosessi on tärkeä maahanmuuttajille. Hän toivoo, että mentorit ymmärtäisivät prosessin merkityksen maahanmuuttajille ja lähtisivät mukaan aidosta halusta olla mukana.

Kielimuuria ei muodostunut, mutta välillä pieniä ongelmia kommunikoinnissa oli. Niistä Valentina selviytyi käyttämällä kehon kieltä, kuten eleitä, ilmeitä ja liikkeitä, sekä Googlen kääntäjä-

ohjelman avulla. Muita mentorointia vaikeuttaneita asioita olivat pitkä välimatka, opiskelukiireet, vaikeus löytää yhteistä aikaa tapaamisille sekä kokoontumispaikan ulkopuolinen melu. Valentina tiesi, keneltä hän olisi saanut apua mentorointiinsa, jos sitä olisi tarvinnut.

Tapaamisiin Valentinalla ja hänen mentoroitavillaan kului 1-2 tuntia kerralla. Jos aika ei olisi ollut niin kortilla, hän olisi mielellään tavannut mentoroitaviansa useamminkin, koska tarvetta tapaamisille oli. Lisäksi he olivat yhteydessä viestien välityksellä, mutta se ei ollut Valentinalle paras tapa. *”Tykkään olla ihmisten kanssa kasvotusten. Tekstiviestissä en näe kasvoni ilmeitä tai tunteita enkä kuule äänensävyä. Voin ymmärtää viestit väärin. Siksi minulle on tärkeää kohdata oikeita ihmisiä eikä vain emojeja”*, Valentina kertoo.

Yksi kehittämissuositus Valentinalla on mentorointitoimintaan. Olisi hyvä, että prosessi olisi pitempi, vähintään kuusi kuukautta, mutta mielellään se saisi jatkua vuoden. Omien mentoroitaviansa puolesta Valentina on iloinen yhdessä vietetystä ajasta, koska toiminnasta oli heille hyötyä, vaikka se tällä kertaa kestitkin vain noin kolme kuukautta. Hän sai lisäksi kaksi uutta kaveria ja he oppivat yhdessä lisää suomen kieltä.

Vinkeiksi tuleville mentoreille Valentina haluaa sanoa seuraavaa:

- Olkaa rohkeita, avoimia ja oikeasti kiinnostuneita.
- Yhteydenpito on helppoa mm. tekstiviestillä tai Messengerin kautta.
- Yhdessä voi tehdä monenlaista: pelata pelejä, lukea kirjoja, käydä kaupassa tai kahvilassa.
- On helppoa lähteä keskustelemaan kysymällä kuulumisia, puhumalla kulttuurieroista ja elämän tilanteesta.
- Mentoroinnista saa mahdollisimman paljon irti silloin, kun osallistujat ovat aktiivisia yhteydenotossa.

MARIAN MENTORITARINA

Maria oli vain 16-vuotias ensimmäisen vuoden opiskelija, kun hän päätti tulla mukaan maahanmuuttajien mentorointitoimintaan. Hän on kahden tutkinnon opiskelija eli hän opiskelee lukiopintoja sekä sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa. Marialla on muutaman vuoden takaa mielenkiintoinen kokemus turvapaikanhakijoiden ystäväperhe-toiminnasta. Silloin hänen äitinsä asui vastaanottokeskuksen vieressä ja Maria tapasi turvapaikanhakijoita. Mitään koulutusta monikulttuurisiin kohtaamisiin hän ei kuitenkaan ole ennen mentorointia saanut.

”Toiminta vaikutti mielenkiintoiselta, siinä pääsi tutustumaan mentorointiin, halusin olla avuksi ja hyödyksi sekä oppia uutta kulttuureista”, Maria luettelee kysyttäessä, miksi hän ryhtyi maahanmuuttajan mentoriksi. Lisäksi hän koki, että saadusta osaamisesta on hyötyä sosiaali- ja terveysalalla, jossa täytyy osata työskennellä erilaisten ihmisten kanssa. Uusiin ihmisiin tutustuminen toki jännitti, mutta Maria lähti mukaan avoimin mielin. Seuraavat kysymykset hieman

askarruttivat aluksi: Mitä mentorointi käytännössä on? Saanko pidettyä yhteyttä koko ajan? Tunnelmaansa ennen aloitusta hän kuvailee jännittyneeksi mutta innostuneeksi.

Valmennuksessa Maria oppi kulttuuri- ja viestintäeroja sekä mentorin roolista. ”Meille yksi asia voi toisille tarkoittaa aivan muuta. Esimerkiksi käsimerkit tarkoittavat eri asioita eri kulttuureissa. Mentoroinnissa riittää, kun yrittää parhaansa ja osaa ohjata oikean tiedon äärelle, jos ei itse jotain tiedä”, hän kertoo. Ensitapaamisessa mentoroitavan kanssa keskustelu lähti luontevasti käyntiin. ”Aluksi tutustuttiin, mutta pääsimme juttelemaan myös muista asioista, ja oli hyvä, kun aloitustapaamisessa oli muitakin samassa tilanteessa olevia”, Maria sanoo.

Joitakin sanoja Marian mentoroitava ei ymmärtänyt suomeksi, joten silloin Maria auttoi englanniksi tai Google-kääntäjällä. Joskus keskustelu meinasi kääntyä kokonaan englanniksi, koska se oli mentoroitavalle helpompaa ja nopeampaa, mutta he yrittivät käyttää suomea. Mentoroitavalla oli hyvä idea, että hän nauhoittaisi keskusteluja, jotta muistaisi ne myöhemmin ja vai-mokin voisi opiskella nauhoitusten avulla suomea, mutta tämä unohtui. He tapasivat lisäksi paikoilla, joissa oli hälinää, joten ehkä nauhoitus ei olisi onnistunut.

”Tykkäsin mentoroinnista kovasti, vaikka emme joka viikko tavanneetkaan. Yleensä minä aloitin viestittelyketjut. Antoisinta oli meille molemmille kuitenkin tapaamiset ja molempia harmitti, kun elämäntilanteet olivat sellaisia, että emme aina ehtineet tavata”, Maria kuvailee koko prosessia. Erityisen mukava muisto hänelle jäi mentoroitavan pienen tyttären tapaamisesta. Mentoroitava oli ystävällinen ja kohtelias, ja oppipa Maria muutaman sanan mentoroitavansa äidinkieltäkin! Tapaamiset eri paikoissa, kuten luontomuseossa, olivat antoisia myös siksi, että ne inspiroivat heitä keskustelemaan eri asioista.

Suuria ongelmia ei mentorointiin liittynyt eikä Maria tarvinnut ulkopuolista apua mentoroinnin aikana. Toisen mentorin kanssa hän keskusteli ja vaihtoi ideoita mentorointiin liittyen. ”Ajattelin, että minulla on paljon aikaa tähän, mutta sitten olikin harrastuksia ja muita kiireitä. Toisaalta ehdin omasta mielestäni tehdä tätäkin työtä. Mentorointi ei vie paljon aikaa ja asioita voi järjestellä molempien aikataulujen mukaan. Skypen kautta tapaamalla ei tarvitsisi edes matkustaa tapaamispaikoille”, Maria pohtii ajankäyttöään.

Maria toivoo, että mentoroitava sai vastauksia kysymyksiinsä sekä kielellistä tukea. Hän tutustutti tätä suomalaiseen yhteiskuntaan. Hän itse sai mentoroinnista ammatillisesti paljon. Lähihoitajat työskentelevät erilaisten ihmisten kanssa, joten kokemus mentoroinnista ja monikulttuurisuudesta voi edesauttaa työllistymistä. Lisäksi Maria sai vaihtovalmennuksesta muutaman tunnin vapaaksi, koska hän kävi valmennuksen mentorointia varten.

Miten Maria neuvoisi tulevia mentoreita? ”Molempien on tärkeää ymmärtää pelisäännöt. Mentorin ei tarvitse tehdä mitään erityistä, vaan ihan tavallisia asioita. Rahaa ei tarvitse käyttää, mutta aikaa kannattaa varata kalenteriin tätä varten, jotta tapaamiset onnistuvat. Avoimin mie-

lin vaan mukaan!” hän vastaa. Miksi sitten kannattaisi lähteä mukaan? ”Ymmärrät tämän jälkeen enemmän muista kulttuureista ja tulet avarakatseisemmaksi. Uskon, että tällaista kokemusta arvostetaan työelämässä ja maahanmuuttajat arvostavat myös, kun otetaan heidät mukaan suomalaisten joukkoon”, Maria lisää.

ELISABETHIN MENTORITARINA

30-vuotias Elisabeth opiskelee parhaillaan Jyväskylän palvelualan opistossa kotityö- ja puhdistuspalvelualan perustutkintoa. Hänen mentoritarinansa on siksi mielenkiintoinen, että vuonna 2017 hän itse oli mentoroitava. Nyt hän päätti alkaa mentoriksi, koska hän halusi auttaa muita maahanmuuttajia olemaan rohkeita. Hän tietää kokemuksesta, että kun ihminen tulee uuteen maahan, se voi olla vaikeaa. Hän itse saapui Suomeen Kongosta yli kuusi vuotta sitten.

”Ajattelin, että mentorin työ on vähän vaikeaa, koska kulttuurit ja uskonto voivat olla erilaisia. Toisaalta odotin, että saan auttaa sellaista ihmistä, joka apua tarvitsee. Halusin auttaa mentoroitavaani ymmärtämään ja hyväksymään Suomen asioita sekä suomalaista yhteiskuntaa, mutta myös kannustaa tuomaan omaa kulttuuriaan esille. Minulle on tärkeää, että erilaiset ihmiset eri kulttuureista voivat tehdä asioita yhdessä, ja voimme ymmärtää toisiamme”, Elisabeth kertoo toiveistaan ja odotuksistaan mentorin työtä kohtaan.

Aloittaminen vähän jännitti Elisabethia, koska hän arveli, ettei ehkä osaa tarpeeksi hyvin suomea. Toisaalta hän ymmärsi, kuinka tärkeää on olla mentori, koska hänellä itsellään oli vuosi sitten hyvä mentori. *”Valmennuksessa opin, että kulttuuri on iso osa ihmisen elämää. Kulttuuri on sitä, miten me ajattelemme ja miten me teemme asioita. Oma kulttuuri on hyvä ja tärkeä asia, mutta on tärkeä tietää myös toisista kulttuureista”, Elisabeth muistelee valmennuspäiviä.*

Mentoroitavan tavattuaan Elisabeth oli tyytyväinen. Tämä oli rohkea ihminen, ja siksi mentorointi oli helppo aloittaa. Yhdessä he puhuivat suomea eikä kielellisiä vaikeuksia kovin paljon ollut. Sen sijaan aikaa toimintaan oli välillä vaikeaa järjestää. *”Mentorointi oli hyvää aikaa minulle, mutta yksinhuoltajana vähän vaikeaa, kun täytyi miettiä, miten saan aikani riittämään myös siihen. Onneksi kaikki meni hyvin”, hän kertoo.*

Mentoroinnin arki oli sitä, että lähes päivittäin Elisabeth oli yhteydessä mentoroitavaansa. Yleensä mentorointiin kului noin kolme tuntia viikossa. He tapasivat koulussa usein ja lisäksi kirjoittelivat viestejä. Elisabeth koki, että hän pystyi antamaan mentoroitavalle keskusteluapua integroitumisen ja elämän haasteissa. He keskustelivat paljon tulevaisuudesta ja maahanmuuttajien elämästä Suomessa. Lisäksi hän toivoo, että pystyi antamaan rohkeutta ja kannustamaan.

”Sain tutustua uuteen mukavaan ihmiseen. On tärkeää olla positiivinen, vaikka elämässä on joskus ongelmia. On kiva, kun saa auttaa, koska silloin tulee itsekkin rohkeammaksi”, Elisabeth kertoo mentoroinnista. Tulevassa ammatissa tarvittavia taitoja hän sai myös. Nyt hän osaa auttaa ja neuvoa ihmisiä paremmin. Elisabeth huomauttaa, että mentorointi voi olla hyvä juttu myös suomalaisille esimerkiksi, jos joku kärsii yksinäisyydestä.

Vinkeiksi uusille aloittaville mentoreille Elisabet haluaa sanoa seuraavaa: *”Yritä ymmärtää mentoroitavaasi ja katso, missä asioissa voit auttaa häntä. Älä auta pakolla, vaan kysy, missä hän tarvitsee apua, mitä hän haluaa tehdä tai mistä keskustella. Ymmärtäminen ja kannustaminen ovat mentorin tärkeimpiä tehtäviä.”* Elisabethin mielestä osa mentoroinnista voisi olla ryhmämentorointia. Se voi olla toisille ihmisille mukavampaa, kun ollaan isommassa porukassa.

Mentoroitavien tarinat

AHMEDIN MENTOROINTITARINA

Irakilainen Ahmed opiskelee tällä hetkellä Gradia Jyväskylässä sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkintoa. Kotimaassaan hän on suorittanut sähköinsinöörin tutkinnon. Mentorin tämä 31-vuotias halusi siksi, että voisi kehittää suomen kielen puhetaitoaan. Hän halusi tutustua ja keskustella jonkun suomalaisen kanssa. Ahmedille oli tärkeää, että keskustelukumppani osaisi puhua suomea tarpeeksi hitaasti. Koska mentorit valmennettiin tehtävänsä, he varmasti ymmärtäisivät tämän toiveen.

Ahmed itse oli sitä mieltä, ettei hän osannut puhua suomea kovin hyvin mentoroinnin alkaessa. Suomen kielen hän koki vaikeaksi ja erilaiseksi, ja siksi mentorointi hieman jännitti. Toki uusien ihmisten kohtaaminen jännitti myös, koska hän ei tiennyt, mitä he ajattelisivat hänestä. Hänen mentorinsa oli onneksi mukava ja he tulivat hyvin toimeen.

Yhteydenpito mentorin kanssa oli helppoa. WhatsApp ja tapaamiset olivat ne tavat, joilla Ahmed ja hänen mentorinsa olivat tekemisissä toistensa kanssa. Viestitellessään he kirjoittivat aina suomea ja yrittivät myös puhua sitä mahdollisimman paljon. Joskus joku vaikea asia keskusteltiin englanniksi. Ahmed käänsi välillä mentorin viestit englanniksi tai tarkisti omat viestinsä Google-kääntäjällä. Hän huomasi kuitenkin, että se ei aina käänne kaikkea oikein.

Oppiko Ahmed sitten puhumaan suomea? *”Kyllä! Mentorini auttoi minua. Hän selitti asiat suomeksi ja joskus englanniksi sekä puhui hitaasti. Minä puhun nyt enemmän ja paremmin suomea”,* Ahmed vastaa. Hänen elämäntilanteensa ei ollut mentoroinnin aikaan ihan helppo. Hän

haluaakin kiittää mentoriaan ymmärryksestä ja kärsivällisyydestä. Prosessi oli kaikesta huolimatta hyvä ja siitä oli paljon hyötyä.

”Sain lisää itsevarmuutta ja rohkeutta puhua suomeksi. Opin käytön kautta muistamaan paljon uusia sanoja. Mentorin avulla sain tietää lisää suomalaisista ihmisistä ja opin esimerkiksi ymmärtämään paremmin suomalaista huumoria. Mielestäni suomalaiset ovat itsevarmoja ihmisiä ja heillä on paljon mahdollisuuksia elämässään. He voivat itse päättää, mitä he tekevät tulevaisuudessa. Minun kotimaassani ei aina ole näin”, Ahmed kertoo.

Ahmed toivoo, että hänen mentorinsa sai häneltä lisää motivaatiota opiskeluun. Mentori oppi varmasti myös sen, että suomalaisilla asiat ovat hyvin verrattuna moneen muuhun maahan. Suomalaisen yhteiskunnan systeemi on hyvä. Kaikille suomalaisille hän haluaa sanoa, että tämän hienon systeemin ylläpito tulevaisuudessakin on tärkeää.

”Kävimme kirpputorilla, kävelimme kaupungilla yhdessä, tutustuimme toisiimme, kirjoitimme paljon viestejä ja kävimme museossa. Keskustelimme normaalielämän asioista, suomen kielestä, ammattiasioista, tv-ohjelmista ja tulevaisuudesta”, Ahmed vastaa, kun kysytään, mitä hän teki mentorinsa kanssa ja mistä asioista he juttelivat. He olivat yhteydessä noin kerran viikossa. Se oli sopiva määrä Ahmedille.

Tulevia mentoreita Ahmed haluaa ohjeistaa näin: *”Mentorin on tärkeää ymmärtää, että ihmiset ovat erilaisia. Kaikissa kulttuureissa on hyviä ja huonoja ihmisiä, myös suomalaisissa. On hyvä, että mentori yrittää ymmärtää toista kulttuuria. Mentorin tulisi olla ystävällinen ja kertoa asioista suoraan, myös vaikeat ja huonot asiat. Jos mentorisuhteessa tulee ongelmia, on tärkeää kertoa niistä vaikkapa opettajalle heti.”*

Ahmed on tyytyväinen, että hänen mentorinsa ymmärsi, ettei hänellä ollut aina aikaa tavata. Joskus myös elämäntilanne voi olla sellainen, ettei tapaaminen ole helppoa. Ei siis kannata olla surullinen tai vihainen, jos mentoroitava ei voi joskus olla yhteydessä. Siihen voi olla hyvä syy!

FAUZIAN MENTOROINTITARINA

”Halusin tavata uusia ihmisiä, oppia puhumaan suomea ja saada apua kouluasioihin”, listaa 40-vuotias kenialainen Fauzia syitä siihen, miksi hän kaipasi itselleen mentoria syksyksi 2018. Hän opiskelee tällä hetkellä Gradia Jämsässä lähihoitajaksi, mutta työskentelee samalla. Kotimaassaan hän on tehnyt erilaisia töitä, mutta jo siellä hoitotyö oli lähellä sydäntä.

Millaisia odotuksia Fauzialla sitten oli mentoristaan? *”Halusin mentorikseni jonkun mukavan ihmisen, jonka kanssa minun olisi helppo puhua erilaisista asioista”,* hän vastaa. Yhteys

omaan mentoriin oli lopulta helppo saada eikä hänen tarvinnut jännittää mentorointia. Nyt Fauzia ohjeistaisi uusia mentoroitavia seuraavasti: *"Rentoudu, mene fiiliksen mukaan ja tutustu mentoriisi!"*

Pääasiassa mentoroinnissa käytettiin suomea. Fauzian suomen kielen taito on jo hyvä, mutta yksittäisiä asioita hän halusi tarkistaa englanniksi. Mentorointiaika meni todella nopeasti, kun syksyn aikana tapahtui myös Fauzian henkilökohtaisessa elämässä paljon asioita, jotka veivät aikaa. Tämän vuoksi hänellä ei ollut mentorointiin niin paljon aikaa kuin hän olisi halunnut. WhatsApp toisaalta auttoi olemaan yhteyksissä silloin, kun ei ollut aikaa tavata kasvotusten.

Fauzia koki hyötynensä mentoroinnista. *"Opin suomea ja sain keskustella erilaisista elämän asioista"*, hän kertoo. Prosessi siis onnistui ja oli kokonaisuutena hyvä. Hänen mentorinsa hyötyi Fauzian mielestä myös. *"Hänellä oli mahdollisuus tutustua eri kulttuuritaustaiseen henkilöön ja oppia tuntemaan erilaista kulttuuria"*, hän sanoo.

WhatsApp:n lisäksi Fauzia piti yhteyttä mentorinsa kasvokkaistapaamisissa. He olivat yhteydessä monta kertaa viikossa viestittelemällä ja he kävivät esimerkiksi kahvilla. He keskustelivat koulusta, lapsista ja kaikesta elämään liittyvistä asioista. Entä voisiko Fauzia kuvitella osallistuvansa mentorointiin myös toisen kerran? *"Kyllä. Tämä oli kiva juttu ja osallistun mielelläni toisenkin kerran, kunhan elämäntilanteeni vähän rauhoittuu"*, hän vastaa.

SAJIDAN MENTOROINTITARINA

Sajida on irakilainen 27-vuotias nainen, joka opiskeli kotimaassaan yliopistossa ja toimi opettajana. Nyt Suomessa hän opiskelee uutta ammattia Jyväskylän palvelualan opistossa. Hänestä tulee kokki. Syksyllä 2018 koulussa etsittiin sekä mentoreita että mentoroitavia. Sajida kiinnostui. *"Koska minulla ei ole vapaa-ajalla aikaa olla ystävien kanssa, halusin mentorin omasta koulusta, jolloin olisi helppo tavata kouluaikana. Halusin integroitua yhteiskuntaan paremmin ja oppia lisää yhteiskunnasta. Koulussa on joskus paljon stressiä, ja mentori voi auttaa minua siinä, kuten myös opinnoissa"* Sajida perustelee.

Mentoriltaan Sajida toivoi keskusteluja ja hän halusi oppia uusia suomen kielen sanoja. Aiemmin hän pelkäsi puhua suomea, koska hän ajatteli puhuvansa väärin. Mentorin kanssa sen sijaan ei tarvinnut jännittää ja tutustuminen oli helppoa. Mentorointia Sajida pitää hyvänä ideana. *"Joskus ihmiset ovat ujoja ja eivät saa tilaisuutta siksi puhua ihmisten kanssa. On hyvä, että kaksi erilaista ihmistä voi puhua yhdessä. Tarvitaan erilaisia projekteja ja tekemistä varsinkin turvapaikanhakijoille, koska he helposti passivoituvat ja stressaantuvat vastaanotto-keskuksessa"* hän sanoo.

Toive uusien sanojen oppimisesta täyttyi mentoroinnin aikana. Sajida oppi niitä esimerkiksi kirjoittaessaan viestejä mentorille. He käyttivät yhteisenä kielenä aina suomea. Jos ymmärtämisen ongelmia oli, mentori selitti asiat. Joskus viestiä kirjoittaessaan Sajida käytti apuna sanakirjaa. Viestien lisäksi Sajida ja hänen mentorinsa tapasivat koulussa monta kertaa viikossa.

”Sain ystävän ja se oli tosi tärkeää minulle. Kulttuuri on minulle tärkeä asia, ja siksi halusin oppia toisen ihmisen kulttuurista, että tietäisin siitä. Vielä nytkin olemme yhteydessä mentorin kanssa” Sajida kertoo mentorointikokemuksestaan. Hän toivoo, että myös mentori on saanut hänestä uuden ystävän. Koska Sajida ja mentori opiskelivat samassa koulussa, he tapasivat usein lounaalla ja kertoivat silloin kouluasioista toisilleen.

”Mentori voi olla maahanmuuttajalle tosi tärkeä. Hän helposti ajattelee, ettei kukaan halua olla hänen kanssaan ja on aina yksin” Sajida pohtii mentoroinnin merkitystä maahanmuuttajille. Hän haluaa kannustaa ihmisiä maahanmuuttajien mentoreiksi. *”Älä pelkää. Sinulla on mahdollisuus saada ystävä ja opit uusia asioita.”* Lopuksi Sajida kertoo, millainen on hyvä mentori. *”Sellainen, joka puhuu paljon!”*

OLEGIN MENTOROINTITARINA

”Kävipäs minulla hyvä tuuri, kun minun mentorini oli niin hyvä” sanoo 46-vuotias venäläinen Oleg ensimmäisenä, kun häneltä kysytään mentoroinnista. Hän luki itse mahdollisuudesta saada mentori Gradia Jyväskylän Wilma-tiedotteesta. Oleg opiskelee nyt ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa, mutta on kotimaassaan opiskellut sosiaalityöntekijäksi ja hänellä on ollut oma kauppa. Vaikka hän löysi itsenäisesti tiedon mentoroinnista, olisi hänestä parempi, jos maahanmuuttajaryhmien opettajat kertoisivat asiasta suullisesti.

Miksi Oleg sitten halusi mentorin? Hän ymmärsi, että se on mahdollisuus keskustella suomeksi. Eniten hän odottikin keskusteluja, mutta toivoi saavansa apua myös puhekielen kääntämiseen sekä arjen asioihin. Mentorointia kokenut mies ei osannut jännittää. Hänen mentorinsa oli puhelias, kuten Olegkin, joten he löysivät nopeasti yhteisen sävelen.

Mentorin työtä on Olegin mielestä neuvoa mentoroitavaansa oikein. Kommunikoinnissa suomeksi ei ollut ongelmia. *”Mentorini yritti puhua hitaasti ja selkeästi. Viestien kirjoittamisessa käytin Googlen kääntäjää apuna, koska se nopeutti kirjoittamista. Mentori auttoi minua, jos kielen kanssa oli vaikeaa”* Oleg toteaa.

Oleg tapasi mentorinsa kanssa noin puolentoista tunnin ajan joka toinen viikko. Lisäksi he viestittelivät WhatsAppilla aina ennen tapaamista. Silloin he keskustelivat, mitä haluaisivat ta-

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ GRADIA

paamisen aikana tehdä. He kävivät muun muassa apteekissa yhdessä ja opettelivat sauvakävelyä. Tapaamisissa keskusteltiin paljon, esimerkiksi lapsista ja normaalielämän asioista. Olegille suomen kieli on vaikeaa, mutta tärkeää oppia, joten suomen kielestä he puhuivat usein.

Prosessista Oleg sai itselleen uuden harrastuksen, lisää kielitaitoa ja apua apteekissa ja kaupassa asiointiin. Omalle mentorilleen hän on varmasti opettanut kärsivällisyyttä. Ajallisesti prosessi oli ihan sopivan mittainen, noin kolme kuukautta. Samoin tapaamiset joka toinen viikko olivat Olegin mielestä riittäviä, vaikka olisi hän voinut tavata useimminkin. Muita mentoroitavia Oleg haluaa ohjeistaa seuraavasti: *"Yritä ottaa mentoristasi kaikki irti ja ole joustava, kun sovitte tapaamisaikoja!"*